

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, מירכס כתבת-תחקיר תחת הכותרת, "התקליט: מחנך הרוח/הכתבה תיארה את שלבי הראשית של הייצור ההמוני של תקליט זמר ישראליים, את הפיכת השיר שהיה בעל משמעות לאומית לזמר של מסיבות סאלוניות, תוך צמיחתם של כמה כוכבי-זמר חדשים, ביניהם ישראל יצחקי ("אני מאה אחוז נורמלי..."); נסים מתיאור דרור ("קסם שחור"); ליאו אמורבן ("הרי זה פשוט אסוף"); דוד ביטראן ("שתוק שם דובי"); ג'טה לוקה ("מי זה דופק ברלת") ויפה ירקוני ("זה הפוד שלי"). אחת מכותרות הכתבה קבעה: "המנגינות נאספו ברחובות תבל, המי לים: כסימטות המפוקפקות של העברית". תוספת התלבושות של "הבימה", אניה שני, הצגה בכתבה

"העולם הזה" 856
תאריך: 18.3.54

אגדת פורים 1954 ★ האינקוויזיציה האלימה של מאמיני

הרבי מלובאביץ ★ יעקב אחימאיר ומכוניות הנשיא

החסידים מישמרות מסביב לבניין ומנעו ממנו את הכניסה בכוח הזרוע. רבי חנוך לא זכה למרגוע אפילו בין כתלי-ביתו. מדי פעם בפעם היה מקבל מיברקים וקריאות טלפוניות: "אם תעז להופיע בשטח הישיבה יהיה סופך רע ומר!"

שתי קריאות טלפוניות. בשבוע שעבר ביקרה קבוצת גברים בביתו של רבי חנוך. כאשר עזבו האורחים את הרמקס, מיהר הרבי להזמין שתי שיחות טל-פוניות: האחת עם המישרה והשנייה עם הרופא. שעה שהמישרה עסקה בחיפוש אחרי האורחים הנכבדים, הכין הרופא דיין וחשבוני מפורט: כמה צלעות שבורות, מיספר רב של חבורות וסריטות.

העצורים החשודים בתקיפת הודו שהם ביקרו בבית הרב, אך טענו שאין להם כל קשר עם צלעותיו השבורות, חבורותיו והסריטות שעל גופו. הם אמרו שהם באו לשאול מתי יש בדעתו לחלק את חבילות המזון שהוא הביא מאמריקה — ותו לא.

שידור

השיעמום לא ילך

בקרב יתקל המאזין הישראלי, אשר יפתח את מקלט הרדיו בגלי תוכנית ב' של קול ישראל, בדממה מעיקה. סיבת הדממה: תוכנית ב' תבוטל כתוצאה מן הקיצוצים האחרונים בתקציב שירותי-השיר דור. לכאורה לא תהיה זאת אבידה גדולה, שהרי תוכנית ב' המשודרת בין הר שעות ארבע ושש אחרי הצהריים, שימשה מקום ריכוז לכל השיחות וההרצאות הי משעממות, המהוות פירסומת מוסווית ל מוסדות ולגופים שונים, ואיפשרה למשה (חיוש) פרלמן, האחראי על ענייני השידור במישרד ראש הממשלה, להפוך את התוכנית הגלילה לקלה ולמשעשעת.

אבל הצרה היא שהמוסדות והגופים השונים, שקנו להם דריסת רגל בתוכנית ב' של קול ישראל, לא יוותרו על זכר יותיהם, אפילו לאחר ביטולה. כבר עתה נודע שחלק מן ההרצאות והשיחות המר דיומת גם את אנג'לי הטעם, יועברו למיס גרת התוכניות הרגילה, ידחקו את רג ליהן של תוכניות משעשעות יותר, ויש לחז את המאזינים לחפש בידור על גלי השידור של קאהיר, דמשק או סאלוניקי.

מכתבים

מכוניות הנשיא

בכתבה על השימוש בדלק (העולם הזה 854) כתבתם כי ברשות הנשיא עומדות שלוש מכוניות. בהערת-הסבר בתחתית הר עמוד כתבתם כי לנשיא יש שתי מכוניות. מילא, איני מקנא בנשיא — סוף כל סוף הוא נשיא (השני אחר 2000 שנה) אולם כיצד יש ליישב את הסתירה?

יעקב אחימאיר * רמת-גן

אין שום סתירה. לנשיא יש שלוש מכוניות, אשר שתיים מהן נמשאות את סמל המדינה.

* כיום שדר בטלוויזיה וסגן מנהל מחלקת החדשות שלה.

דח

והדרת פני רב

כאשר חזר, לפני חודשים מיספר, רבי חנוך אלבין (52), ראש ישיבת תורת אמת, ירושלים, משליחותו בארצות-הברית, הביא אתו ברכות ודרישות שלום מכל הרבנים הגדולים של העולם החדש. אבל הוא שכח רבי אחד — את הרבי המפורסם מלובאביץ' — ולא ביקר אצלו כלל.

לזעמם של חסידיו-לובאביץ' לא היה גבול. הם החליטו לסלק את רבי חנוך מהנהלת הישיבה. הם אפילו לא רצו להתחשב ב עובדה שהישיבה נוסדה על-ידי אביו. הוא קיבל פקודה מפורשת שלא להופיע בשטח הישיבה; וכאשר סירב לציית, העמידו

למעמדו הרם בחצר הפריץ. אסתר המלכה, היהודיה שהסתירה את מוצאה כדי ללכוד את לב השליט, עוררה אף היא חיבה רבה.

בני היישוב החדש בארץ-ישראל הת עניינו אך מעט בתוכן הרעיוני של החג בראשם ניקרו זיכרונות הילדות של החג העליון, בו שתו ההורים עד שנירדמו בשיכרותם. כמיצות הרמב"ם, הם העבירו את המינהג לארץ. מייסדי תל-אביב בחרו כל שנה במלכת-יופי כיורשת לאסתר המלכה.

פורים הפך בארץ לחג עממי. לא היה קיבוץ או מושבה בו נידלקה מדורה לשריפת בובתו של המן (שלבש, בינתים, את צלב הקרס). איש לא נשאר בביתו בתל-אביב, שעה שרעמו כדורי הפקק של רבבות אקדחי פח. העדלאידע השנתית הגדולה היתה רק הסיכום, הכותרת הרשית לחג עממי שפרץ את כל התחומים.

יפה ירקוני 1954

אחד מהשירים שמערכת העולם הזה הביאה כדוגמה ל"סימטות המפוקפקות של העברית" הוא השיר "זה הסוד שלי", שהושק בפי הזמרת יפה ירקוני. "זה הסוד שלי" / כל הסוד שלי... / יש בי משוה כזה... / כל איש ברחוב נועץ בי עיניים / וחולם חלום יפה..."

העם

שימחה בלי כרטיסים

השבוע היו כל אזרחי המדינה, מקטן ועד גדול, עסוקים בעיסוק רציני ביותר. הם התכוננו להיות שמחים. המאמץ שהושקע בכך היה אדיר: המורות שיננו את השירים לתלמידיהן, אמהות תיכננו את התחפושות לילדיהן.

מעל לכל הודקרה הבעיה הגדולה: לאי זה נשף ללכת? הניסיון המר לימד את הוותיקים כי רוב נשפי הפורים שמחים פחות מאשר הצפייה לקראתם. אולם הפעם, כך החליטו, יהיו שמחים ממש. מכיוון שברי נתיים נולד וגדל דור שצור היה ברחם אמו עת שיגיעה העדלאידע האחרונה את תל-אביב, ניתנה ל"קנים" הודמנות מצוינות לבכנות את הימים ההם, להניד ראש מול חוסרי-יכולת-השימחה של אחיהם הצעיר רים. ואילו הצעירים, שהיו מוכנים לערוך עדלאידע משלהם, בו לעובש של הזקנים, ששוב אינם מסוגלים לתכנן שימחה צעירי גית. אולם על דבר אחד היתה הסכמה כללית, בינעדית וביןדורית: חייבת להיות שימחה.

ראשי-הממשלה התפטר. המזור הוא כי החג שזכה לכבוד זה רחוק יותר מכל חג יהודי אחר מן ההווה הישראלי. פורים הוא החג הגלולי בה'א הידיעה. לא זה בלבד שהמאורעות המשמשים לו עילה אירעו בפורת, אלא שגם אופיים הוא גלורתי מובהק. חג החנוכה מסמל מילחמת שיחורר לאומית נגד כובש זר. פסח בא להזכיר את הנדודים במידבר, את כיבוש הארץ. שניהם חגים גיבוריים. אולם חג הפורים רחוק מגבורה ומשיאפת החופש הלאומית לרחוק הלילה מן היום. מגילת אסתר עצמה גלויית-לב, ואינה מתיימרת כלל לשאת כתר לאומי. היא מספרת על עזה יהודית בפורת, שאינה עלומת לוותר על קיומה הנוח כדי לקבל על עצמה את עול החלוציות בארץ-ישראל הרחוקה. כמו יהודי אמריקה של תשי"ד, משרתים בניה את המלך באמונה, עולים למישרות גבורות במנגנון המדינה, ואחת הבנות מצר ליהא אף לכבוש את לב השליט.

אולם לא קל היה להיות יהודי. מדי גאי פיקח גילה כי האנטישמיות קוסמת לבוחרים רבים, ושיכנע את הממשלה לקבל את תוכניתו. בהעדר אמצעי התרבות המר דרנית, כגון תאריגאים ומתנות-מוות, מתוכננת ההשמדה בצורה עממית ופרי מיטיבית. אולם ראש-הממשלה לא לקח בחשבון את פיקחות היהודים. מרדכי היהודי, הנושא בגאון את שמו של האליל הבבלי מארדור, ידע שיש רק דרך אחת להצלה: לנהל קנוניה בחצר המלך, לתי קוע טריווין בין המלך וממשלתו, לגרום להתפטרות ראש-הממשלה.

היה זה חשבון מוצדק, המלך הטיפש נפל בפח. הקהילה היהודית זכתה שוב ב שיווי-זכויות, ראש-הממשלה וכל שאר חברי המפלגה האנטישמית, הוצאו להורג. המלך והתרנגול. הפורה היהודית חיבבה סיפור זה יותר מכל סיפור אחר. דווקא מפני שהוא נערך גבורה לאומית: הוא התאים למציאות הקודרת שלה. בניה שלא יכלו לפגוע באויביהם בגלוי, מצאו סיפוק בהכאת בובתה המן ובניה. מרדכי היהודי הפך באישיפוט לכל ראש קהילה יהודי, שזכה להערצת בני עדתו, הודות